

Fókuszban a párbeszéd: utcák egységes működése Budapesten

Aluljárók, rendészeti együttműködések

A BUSZSZH Hajléktalanellátás munkacsoport- 2026.04.27

- Magyar Máltai Szeretetszolgálat
- Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei
- Külön köszönet: Menhely Alapítvány

Egységes EU keret – Lisszaboni Nyilatkozat (2021)

A Lisszaboni Nyilatkozattal létrejött a hajléktalanság elleni küzdelem egységes európai platformja- 2030-ig hajléktalanság felszámolására.-
A hajléktalanság a társadalmi kirekesztés egyik legszörnyesebb formája

Housing First

Azonnal tartós lakhatás biztosítása, szociális támogatással – nem csupán átmeneti elhelyezés.

Megelőzés & reintegráció

Kilakoltatások megelőzése, társadalmi visszailleszkedés támogatása, utcai hajléktalanság megszüntetése.

Dekriminalizáció

Az EP felszólította a tagállamokat: ne büntessék a hajléktalanságot mint élethelyzetet.

Adatgyűjtés & párbeszéd

Pontosabb monitoring, nemzeti stratégiák és az érintettek bevonása a döntéshozatalba.

A lakhatáshoz való jog mint alapvető emberi jog elismerése és a szociális szolgáltatások összehangolása a platform központi célkitűzése.

Milyen jogi/politikai/szociális szakmai értelmezési keretben dolgozol? És vajon mennyire egységes, ahogy társszakmákkal a hajléktalan emberekre tekintünk.

Társadalmi szemlélet- **társadalomnál van a megoldás kulcsa.-**

„A hajléktalanság a társadalmi kirekesztés egyik legszélsőségebb formája, amely negatívan hat az emberek fizikai és mentális egészségére, jólétére és életminőségére, valamint a foglalkoztatáshoz és más gazdasági és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésükre.”

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_3044

Fő célok:

A hajléktalanság felszámolása 2030-ig: A tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy közös fellépéssel jelentősen csökkentik, majd megszüntetik a hajléktalanságot.

"Elsőként Lakhatás" (Housing First) megközelítés: Az Európai Parlament támogatja, hogy a hajléktalanoknak azonnal tartós lakhatást biztosítsanak, és ehhez kapcsolódóan nyújtsanak szociális támogatást, ahelyett, hogy csak az átmeneti szálláshelyekre fókuszálnának.

Megelőzés és reintegráció: A cél a kilakoltatások megelőzése, a hajléktalanok társadalmi visszailleszkedésének támogatása, valamint az utcai hajléktalanság megszüntetése.

Dekriminalizáció: Az EP felszólította a tagállamokat, hogy ne büntessék a hajléktalanságot.

Lakhatás mint alapjog: A platform célja, hogy a lakhatáshoz való jogot mint alapvető emberi jogot kezeljék, és a szociális szolgáltatások összehangolásával csökkentsék a kirekesztettséget. [EU should set goal to end homelessness by 2030 | News | European Parliament](#)

Adatgyűjtés és monitoring: A cél a hajléktalanok számának pontosabb felmérése és a hatékonyabb nemzeti stratégiák kialakítása.

Párbeszéd/ érintettek bevonásával

A hajléktalanság büntethetősége

Magyarországon

A szabályozás **több hullámban, egymásnak részben ellentmondó jogi döntések mentén** alakult ki.

1 2012 – Kriminlizáció törvényi szintre lép

Az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabálysértés.

2

2012 nov. – AB

megsemmisít

Az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek minősítette, hatályon kívül helyezte:

*a hajléktalanság szociális probléma,
nem büntetendő magatartás..*

3

2013 –2018 napjainkig -Alaptörvény módosításai

Az Országgyűlés alkotmányos szinten tette lehetővé a közterületi tartózkodás korlátozását – felülírva az AB tiltást. A KRIMINALIZÁCIÓ KEVÉSSÉ MEGY ÁT A GYARKORLATBA ?!

Közrendvédelmi megközelítés

Szabályozással és szankciókkal kezelt közterületi kérdés.
Biztonságos közterületek megteremtésére hivatkozik.

Szociális megközelítés

Ellátással, bizalomépítéssel, (re)integrációval kezelendő társadalmi probléma.

A hajléktalanság **büntethetőségének kérdése Magyarországon több hullámban, egymásnak részben ellentmondó jogi döntések mentén alakult.**

1. 2012 – kriminlizáció bevezetése

A szabálysértési törvény módosítása kimondta, hogy az **életvitelszerű közterületen tartózkodás szabálysértés** lehet.

Ez volt az első országos szintű lépés, amely kifejezetten **szankcionálhatóvá tette a hajléktalanságot** (bírság, elzárás lehetőségével).

Jelentőség: A hajléktalanságot **szociális problémából részben rendészeti kérdéssé** emelte.

2. 2012 november – Alkotmánybíróság megsemmisíti

<https://jogkodex.hu/doc/4413056>

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a szabályozás **alkotmányellenes**, mert: „a hajléktalanság szociális probléma”, nem büntetendő magatartás

A törvényt hatályon kívül helyezték. Jelentőség:

Ez egy erős jogállami korlát volt: **nem lehet pusztán az élethelyzetet büntetni.**

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a hajléktalanság, mint társadalmi probléma megoldásának a szabálysértési szankció alkalmazása alkalmatlan eszköze, mivel az érintettek azért kerültek ebbe a helyzetbe, mert jövedelem hiányában lakhatásukat nem tudják megoldani, így a bírság megfizetésére sem képesek.

3. 2013 március – Alaptörvény módosítása (4. módosítás)

Az Országgyűlés az Alaptörvénybe emelte annak lehetőségét, hogy: **törvény vagy önkormányzat korlátozza a közterületen élést**

Jelentőség:

A korábbi alkotmánybírósági tiltást „**felülírták**” alkotmányos szinten.

Ez kulcsforduló: innentől jogilag lehetővé vált a kriminalizáció.

4. 2013 ősz – új szabálysértési szabályok

A törvény ismét lehetővé tette, hogy:

az önkormányzatok **kijelölt területeken tiltsák az életvitelszerű tartózkodást** ismételt esetben akár **elzárás is kiszabható**

Jelentőség: A kriminalizáció visszatért, immár **alkotmányos felhatalmazással.**

Erős társadalmi és nemzetközi kritikát váltott ki.

5. 2018 Az Alaptörvény újabb módosítása már kifejezetten kimondta:

„tilos az életvitelszerű közterületen tartózkodás”

👉 Jelentőség: A tiltás még egyértelműbbé és általánosabbá vált.

6. Az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértését a szabálysértési törvény 2018. október 15. óta bünteti:

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről*

133/B. Életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése*

178/B. §* (1) Aki életvitelszerűen közterületen tartózkodik, az szabálysértést követ el.

(2) Mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását és helyszíni figyelmeztetést kell alkalmazni, ha

a) az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja, vagy

b) az elkövető a jelenlévő hatóság vagy más szerv vagy szervezet felajánlott segítségét elfogadva együttműködik a hajléktalan személyek részére fenntartott ellátások igénybevétele érdekében.

(3) A helyszíni figyelmeztetéssel egyidejűleg a rendőr az elkövetőt tájékoztatja a (4) bekezdésben foglalt jogkövetkezményekről.

(4) Akit 90 napon belül 3 alkalommal a (2) bekezdés szerint a szabálysértés elkövetése miatt a helyszínen figyelmeztettek, azzal szemben az újabb elkövetéskor a szabálysértési eljárás megindítása nem mellőzhető.

(5) Az (1) bekezdés alkalmazásában életvitelszerű tartózkodásnak tekinthető minden olyan magatartás, amely alapján megállapítható, hogy a közterületen való életvitelszerű tartózkodás a lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka nélkül, a közterületen való huzamos tartózkodás érdekében valósul meg, és a közterületen való tartózkodás körülményeiből, vagy a magatartásból arra lehet következtetni, hogy a jellemzően lakóhelyül szolgáló közterületen végzett tevékenységet – így különösen alvás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, állattartás – az elkövető a közterületen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi.

(6) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés

a) miatt pénzbírság nem szabható ki,

b) elkövetésén tetten ért személlyel szemben helyszíni bírság kiszabásának nincs helye.

(7) A bíróság elé állítás érdekében az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjét a rendőrségre elő kell állítani, meg kell hallgatni és – a (11) bekezdésben meghatározott kivétellel – szabálysértési őrizetbe kell venni.

(8) A rendőrség a szabálysértési őrizet ideje alatt gondoskodik az elkövető tisztálkodásáról és tiszta ruhával történő ellátásáról.

(9) Az (1) bekezdés szerinti szabálysértés elkövetőjének előállítására azon ingóságokat, amelyeket az elkövető nem vesz magához, de úgy nyilatkozik, hogy azokra igényt tart, valamint amelyek vonatkozásában a nyilatkozat a helyszíni intézkedés során nem szerezhető be, a Kormány rendeletében meghatározott szerv ideiglenes tárolásba veszi.

(10) A Kormány rendeletében meghatározott szerv a (9) bekezdés szerinti ingóságot 6 hónapig őrzi meg. A megőrzési idő leteltét követően az általános szabálysértési hatóság intézkedik az ingóságok megsemmisítése iránt. Ha az ingóság gyorsan romló, bomló, tárolhatatlan dolog, akkor azt haladéktalanul meg kell semmisíteni.

(11) Akivel szemben a 10. §-ban meghatározott elzárást kizáró ok áll fenn, azzal szemben az eljárást az előkészítő eljárást folytató szerv megszünteti.

(12) Ha a meghallgatás során az elkövető úgy nyilatkozik, hogy a közérdekű munka végzését vállalja, akkor az előkészítő eljárást lefolytató szerv a szabálysértési őrizet ideje alatt intézkedik a foglalkoztathatósági szakvélemény beszerzése iránt.

(13) Az (1) bekezdés szerinti szabálysértés elkövetőjével szemben a szabálysértési őrizet a bíróság jogerős döntéséig, de legfeljebb a nem jogerősen kiszabott szabálysértési elzárás tartamáig tart. Az elsőfokú bíróság által nem jogerősen kiszabott közérdekű munka büntetés esetén a szabálysértési őrizet a 14. § (2a) bekezdésében meghatározott beszámítás szerinti tartamig tart. Ha az elsőfokú bíróság figyelmeztetés intézkedést alkalmaz, az elkövetőt haladéktalanul szabadítani kell.

(14) A bíróság az elsőfokú döntését az őrizetbe vételtől számított 72 órán belül hozza meg. Az elsőfokú döntés elleni fellebbezést a végzés kihirdetését követően a tárgyaláson be kell jelenteni, amelyet a bíróságnak írásba kell foglalnia. A bíróság az iratokat haladéktalanul felterjeszti a törvényszékhez.

(15) A bíróság a másodfokú döntését az elsőfokú döntést követő 30 napon belül hozza meg.

(16) Ha a technikai feltételek biztosítottak, akkor a bírósági eljárásban az elkövető jelenléte telekommunikációs eszköz útján is biztosítható.

(17) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az e törvényben foglalt feltételek fennállása esetén figyelmeztetés intézkedés, közérdekű munka vagy elzárás szabható ki. Ha az elkövető a közérdekű munka elvégzését nem vállalja, elzárás szabható ki.

(18) Ha a bíróság elzárás büntetést szab ki, ennek azonnali foganatba vételét rendeli el.

(19) A (17) bekezdés szerint kiszabott közérdekű munka végrehajtására az elkövetés helye szerinti településen kerül sor.

(20) Ha az eljárás alá vont személyt az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző hat hónapon belül már két ízben jogerősen felelősségre vonták az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetése miatt, az ismételten elkövetett (1) bekezdés szerinti szabálysértés miatt közérdekű munka büntetés nem szabható ki, valamint figyelmeztetés intézkedés nem alkalmazható.

(21) Ha az elkövető a (17) bekezdésben meghatározott közérdekű munka büntetést vállalja, de azt nem teljesíti, és a közérdekű munka büntetés elzárásra történő átváltoztatása érdekében megtartott bírósági eljárásban az elkövető személyes jelenlétének a biztosítása szükséges, akkor ennek céljából az általános szabálysértési hatóság az elkövető körözését rendeli el.*

7. 178/2018. (X. 2.) Korm. Rendelet az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértéssel kapcsolatban közreműködő egyes szervek kijelöléséről és feladatairól- feladatokat, valamint a segítségnyújtás és az eljárás folyamatát határozza meg.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1800178.kor>

8. 2019 – Alkotmánybíróság jóváhagyja a szabályozást

[https://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/19_2019%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf](https://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/19_2019%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf)

Az AB kimondta, hogy a tiltás **nem alaptörvény-ellenes**, de feltételekkel:

csak akkor szankcionálható, ha **van elérhető ellátás (pl. szálláshely)**

👉 Jelentőség: A kriminalizáció **alkotmányosan „stabilizálódott”**, de bizonyos garanciákkal.

💡 Lényegi vita a háttérben

A fordulópontok mögött egy alapvető kérdés húzódik:

Szociális probléma → ellátással kezelni

vs. **Közrendvédelmi kérdés → szabályozni és szankcionálni**

Források:

<https://qubit.hu/2021/01/11/hiaba-a-nagy-vihart-kavart-torveny-nem-igazan-buntetik-a-hajlektalanokat-magyarorszagon>

https://avarosmindenkie.blog.hu/2013/09/06/a_hajlektalansag_kriminalizaciojanak_tortenete_magyarorszagon_2010_es_2013_kozott

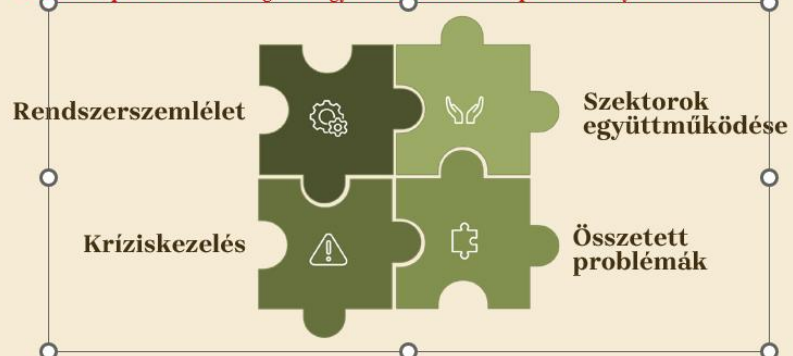

UGSZ és RENDÉSZETI együttműködések - dekriminalizáció és támogatás

UGSZ: **eléri azokat**, akik nem veszik igénybe az intézményes ellátásokat **vagy kizorultak onnan**.

Célja: élet- és egészségvédelem; kapcsolatfelvétel; kapcsolatfenntartás; **bizalomépítés**; szükségletfelmérés; közvetítés, motiválás az ellátórendszer felé; **krízishelyzetek kezelése**

•**Összetett probléma – önmagában egyetlen ágazat sem képes hatékony választ adni**

Az utcai szociális ellátás lényege: elérjük azokat a hajléktalan embereket, akik nem veszik igénybe az intézményes ellátásokat, vagy kiszorultak onnan

- A hajléktalanság összetett probléma – önmagában egyetlen ágazat sem képes hatékony választ adni!

Fontos, hogy a krízis kezelés hatékonyabbá tétele mellett a folyamatorientált, hosszútávú megoldásokat nyújtsunk. Szociális munkásként társadalmi problémaként tekintünk a hajléktalanságra.

Itt ma az ágazatköziségben a rendészeti szervek szempontjait, munkáját is szeretnénk jobban megismerni, megérteni. Köszönjük, hogy partnerekre találhatunk bennük, hiszen ne feledjük, hogy ők azok, akik a hajléktalan emberek és a szociális munkás biztonságára is vigyáznak.

Köszönjük, tehát mindazoknak, akik akár melyik szakmát képviselve **a frontvonalon dolgoznak és akik a társadalmunk emberi arcát** mutatják a szélsőségesen nehéz élethelyzetben lévő, kirekesztett embertársaink felé.